

Lausunto: HE 103/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta jätelain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä.

Ympäristöministeriö on keskustellut kunnan vastuun rajaamista koskevan uudistuksen sisällöstä ja vaikutuksista yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa jo ennen lausuntokierrosta syksyllä 2023 ja alkuvuonna 2024, mitä pidämme hyvänä lainvalmisteluna.

32 § Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunnan järjestämisvastuulta rajattaisiin pois sote-alan yritysten ja hyvinvointialueiden toimipaikoissa syntyvän jätteen jätehuolto riippumatta siitä, mikä on asumisen ja siihen liitettyjen erilaisten sote-palvelujen keskinäinen painoarvo toimipaikan palvelukokonaisuudessa. Myös vankilat, puolustusvoimien varuskuntien asuinkasarmit ja muu vastaava laitosasuminen rajattaisiin erillisellä maininnalla kuntavastuun ulkopuolelle. Kunnan vastuulle jäisivät kotitalouskiinteistöt ja vapaa-ajan kiinteistöt, mukaan lukien sellaiset kiinteistöt, joihin hyvinvointialue tai sote-palveluntuottaja tarjoaa asumispalvelua, mutta ei sote-palvelua. Muutos ei koskisi Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyshuollon ja pelastustoimen jätehuoltoa.

Ehdotettu jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdan muutos rajaisi nykyistä selkeämmin ja tiukemmin kunnan vastuuta erilaisissa asumispalveluissa syntyvän jätteen jätehuollon järjestämisessä. Voimassa olevan säännöksen osalta on ollut tulkintaerimielisyyksiä siitä, miltä osin hyvinvointialueiden tai sote-palveluntuottajien tuottamissa asumispalveluissa syntyvät jätteet voidaan katsoa kunnan vastuulle kuuluviksi asumisen jätteiksi.

Hyvinvointiala Hali ry pitää hyvänä sitä, että vastuunjako jätehuollosta esitetään selkiytettävän jätteen haltijan ja kunnan välillä. Rajauksen selkiyttäminen yhtenäistäisi tulkintakäytäntöjä ja vähentäisi tulkintaepäselvyyksien selvittämisestä kunnille ja jätteen haltijoille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tarjoavat yksityiset yritykset voisivat jatkossa nykyistä paremmin hankkia yksiköidensä jätehuollon yhdeltä toimijalta ilman, että vastuusta olisi epäselvyyttä.

Hali toteaa, että lausuntopalautteen myötä terminologiaa on yhdenmukaistettu vastaamaan sotelainsäädännön käsitteistöä, mikä selkiyttää esitystä.

Yhteisöllinen ja tuettu asuminen

Hali toteaa, että lakimuutos selkiyttää yhteisöllisen asumisen jätehuollon vastuuta nykyisestä. On hyvä, että asumisen yhteydessä tarjotun hoito- ja hoivapalvelun määrällä ei olisi merkitystä jätehuoltovastuun kohdentumisen kannalta. Tämä on erityisen merkityksellistä tilanteissa, joissa

yhteisöllistä asumista ja tehostettua palveluasumista toteutetaan samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluvissa tiloissa. Tällaiseen kokonaisuuteen voi sosiaalihoitolain (1391/2014) 46c 2 momentin mukaan kuulua myös tavallisia asuntoja, joiden asukkailla ei vielä ole toimintakyvyn alenemisesta johtuvaa palvelujen tarvetta. Itsenäiseen asumiseen siirtymistä tukevaa asumispalvelua toteutetaan myös muiden asumispalveluiden yhteydessä. Tuetun asumisen asiakkaina on esimerkiksi lastensuojelun jälkihuollossa olevia nuoria, lievästi kehitysvammaisia henkilöitä sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujia. Asuminen järjestetään pääasiassa tavalliseen asuntokantaan kuuluvissa vuokra-asunnoissa. Kuitenkin esimerkiksi lastensuojelulaitosten yhteydessä palveluntuottajilla voi olla itsenäiseen asumiseen siirtymistä tukevia itsenäistymisasuntoja. Vaikka tällöin kyse on lähtökohtaisesti kunnan jätehuoltovastuulla olevasta tavanomaisesta kotitaloudesta, esityksen perusteluiden mukaan sote-palveluntuottaja vastaisi jätteen haltijana tällaisen asunnon jätehuollosta, koska kiinteistön muu yhdyskuntajätehuolto on jätteen haltijan vastuulla. Esitystä on tältä osin selkiytetty lausuntokierroksen myötä, mitä pidämme hyvänä tarkennuksena.